

EL CAFÈ DE LA MARINA

SAGARRA, Josep Maria de

Ed.: 62, Col·lecció Educació 62, 76, 1ª edició juny 2012, Estudi preliminar Enric Martín Tubau, 53-269; 216 pàgines. (1933)

I. El Cafè de la Marina és un establiment d'un poble de la costa empordanesa, vora el Cap de Creus, tocant a la platja. Una colla de pescadors es reuneixen per passar una bona estona jugant a les cartes i bevent. Entre ells hi ha en Rafel, en Baldiri, en Gallaret, l'Antonet i en Moreno. En Rufí, un pescador gandul, que sol beure més del compte i ja ha arribat al 50, i la Salvadora, xerrant sempre i en Libori, l'amo del bar, que té dues filles: la Caterina, la gran, i la Rosa, la petita, que es casarà l'endemà amb el seu promès Rafel. Altres personatges van passant pel cafè. En Luard, un pescador vell, solter, fantasiós, i en Tià, un altre mariner del poble. Més tard entren en Claudi i en Baldiri. En Claudi, fill de la Salvadora, explica que marxarà cap a Amèrica i, una mica begut, li recorda a Caterina el seu passat amb un francès. Ella, enfadada, el vol fer fora. II. Gresca que hi ha al Cafè amb els nuvis acabats de casar: el Rafel i la Rosa. Al bar també hi ha un monsieur que s'enamora de la Caterina. Libori concerta el matrimoni amb «mussiu» Bernat. La Caterina al principi s'hi nega, perquè no li agrada gens el banyulenc, però després acaba acceptant tot dient que és el millor que pot trobar. La Caterina es queda sola i es posa a plorar. III. Tot i semblar que tots els assumptes i negocis estan tancats i arreglats, les males llingües ho capgiren tot. Han malparlat de Caterina i del seu "assumpte" (que resulta ser un avortament) a Cotlliure i això ha arribat a orelles del banyulenc "mussiú" Bernat, que ja és a la fonda amb l'anell preparat i trenca el compromís. Caterina se n'alegra. Poc després apareix en Claudi, un jove pescador que ja ha comprat el bitllet per marxar a Amèrica, però de sobte li ve una bogeria. Crema el bitllet que tenia per marxar, li declara el seu amor a Caterina i es besen. Es casaran i junts, portaran el cafè.

Sagarra diu que ha escrit un poema de caire realista i pintoresc, amb una tendència més aviat cap a la fotografia que cap als símbols i les abstraccions. I com enamorat de la Costa Brava retrata la vida dels pescadors i mariners, inventa un argument sentimental per donar vida a l'ambient que coneix. El vers blanc, que conserva el ritme però prescindeix de la rima, ajuda a reflectir la parla corrent i les formes, el lèxic viu que perd lirisme i exuberància verbal d'altres obres de Sagarra, però s'ajusta més a l'ambient. Alguns crítics fan referència a la inspiració que troba l'autor en la trilogia de Marcel Pagnol: *Marius*, *Fanny* i *Cèsar*, drama portuari localitzat a Marsella i traduït al català pel mateix Sagarra.

En el retrat dels personatges que passen pel *Cafè de la Marina* hi ha un toc de destí inexorable. Les vides estan molt determinades i tots semblen resignar-se a l'entorn, el poble, el mar, una existència monòtona. Els valors no van més enllà de la supervivència, amb alguna afirmació de saviesa popular. Les dones són dutes al casament com quelcom inevitable sense tenir en compte l'amor. Es descriu una societat masclista de caire molt simple; elles a casa a cuinar i a obeir. L'amor és el que trenca aquest cercle rutinari i el fa humà. S'esmenta l'avortament de Caterina fruit d'una relació puntual, però l'única condemna és l'escàndol que es produeix al poble, sense més consideracions. Per tant, un quadre costumista amb uns diàlegs plens d'expressions suggerents i plàstiques. Sense cap intenció de transmetre models de vida o idees fora de mostrar la realitat de la marina dels pobles tal com era.

6/8/2019
